

Wiegreffe, Klaus
© Der Spiegel

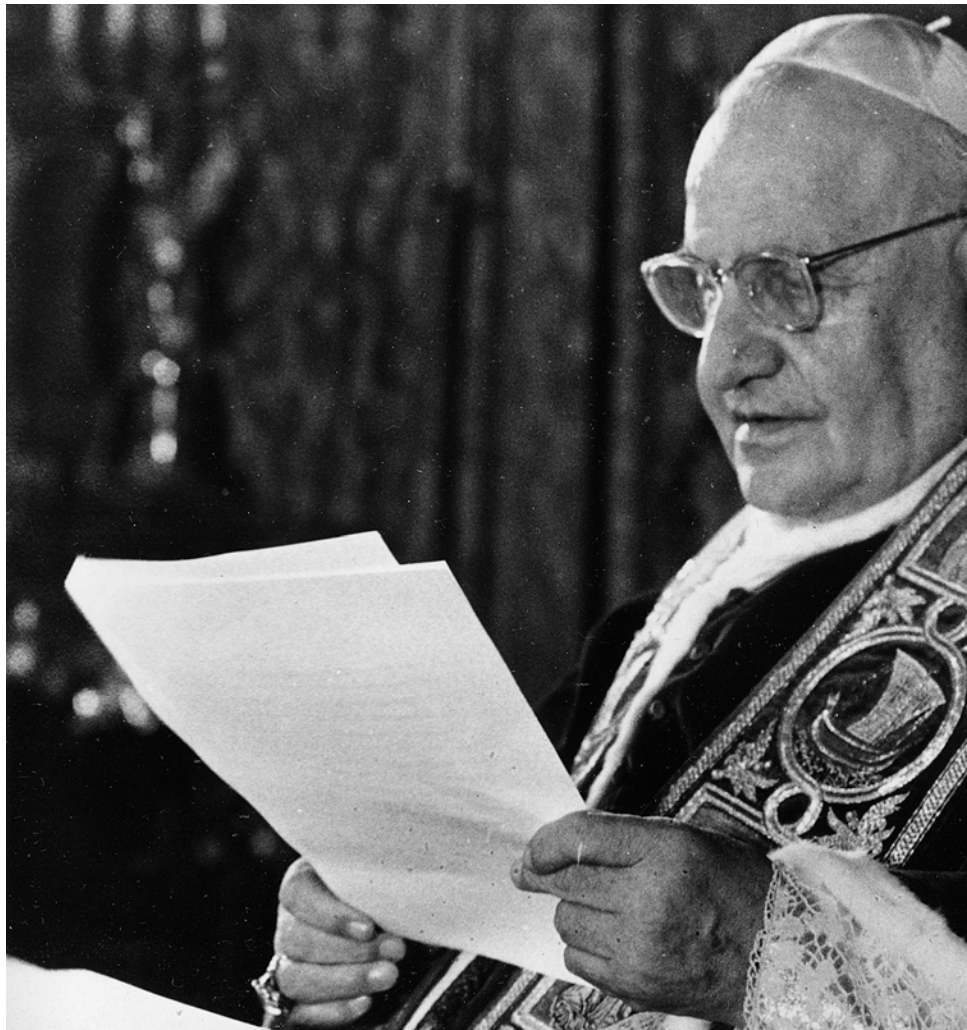
El papa Joan XXIII era un home afable i sense capricis. Quan la tardor del 1962 va rebre els bisbes alemanys no seia al tron papal sinó en una butaca ordinària. L'ambient era alegre, el cap de l'Església es veia molt distès. Abans que res, el cardenal Joseph Frings de Colònia va felicitar-lo pel seu 81è aniversari, ja a tocar. Aleshores va assegurar-li que els catòlics alemanys, pel que feia a la fidelitat a la Santa Seu, "d'ara en endavant no es deixarien superar per ningú".

Quan el papa va voler contestar, va encallar-se. El cardenal Frings s'havia expressat amb un llatí elegant i Joan XXIII va admetre que l'últim cop que havia exposat alguna cosa en llatí havien estat "les tesis de la teologia fonamental" en un examen de feia quaranta-cinc anys. Els alemanys van proposar-li que canviés a la seva llengua materna. El llombard va respirar i va dir, ja en italià: "Lloat sigui el senyor, per què no m'ho heu dit d'entrada?!"

Aquella audiència tan curiosa va tenir lloc el 24 de novembre de 1962 a la sala consistorial del Vaticà. Ni sis setmanes després ja hi havia un informe detallat de la trobada annexat al "document 1589" –al despatx de Reinhard Gehlen, el president dels serveis secrets de l'RFA.

És sabut de fa anys que durant la Guerra Freda els serveis secrets de l'Alemanya occidental tenien el Vaticà al punt de mira. El germanastre de Reinhard Gehlens, el Johannes ("Gustav" de nom fals) dirigia la delegació de l'RFA a Roma. No obstant, les informacions que aquell home format en física i economia va descobrir van quedar en gran part amagades –igual que la lectura que van fer-ne a la seu central de Pullach.

Ara tenim, al cap del temps, accés a una arxivador amb còpies de documents de l'RFA dels anys 1962/63: denúncies, informes de confidents, estudis. El tema més important que toquen és Joan XXIII (1881-1963) i el Vaticà. El recull de

Història contemporània

Un escolta dels serveis secrets de la República Federal d'Alemanya (RFA) espiava el papa Joan XXIII principalment pel seu afany reformista.

material és incomplet, però si la gent dels serveis secrets no havien exagerat les declaracions o no se les havia inventat per impressionar el seu cap Reinhard Gehlen, aleshores els materials demostren que espiaven el papa.

Per exemple, a mitjan abril del 1963: el Sant Pare surt a passejar pels jardins del

Vaticà, al costat té Jossyf Slipy. La Unió Soviètica havia deixat en llibertat el cap de l'església greco-catòlica ucraïnesa després de 18 anys de presó. Ara el seu superior hi mantenia una mena d'entrevista de feina, i segons la "instrucció de direcció N. 132/63" els serveis secrets sabien què debaten els dos homes i quina cara feien

Entre els treballadors dels serveis secrets de l'RFA i els seus informants, el papa era una home controvertit. Johannes Gehlen el tenia per un as, d'altres valoraven poc aquell home il·lustrat i certificaven la seva "ingenuïtat evangèlica". A Reinhard Gehlen, el cap dels serveis secrets de l'RFA, fins i tot van presentar-li un estudi que propagava mesures "contra la nova política eclesialística del Vaticà". Els mitjans havien de mobilitzar l'opinió pública i el Govern federal alemany havia de pressionar el Vaticà.

En aquell moment els serveis secrets de l'RFA recollien informació sobre el papa de tot el món. Temien que el seu afany reformista animés els creients d'Itàlia o de França a votar partits d'esquerres, i que al mateix temps debilités l'esperit de resistència d'aquells catòlics que vivien a Polònia o a altres països de l'altra banda del teló d'acer.

Als serveis secrets els interessaven especialment dues qüestions: Joan XXIII cediria a la insistència dels bisbes polonesos i reconeixeria la controvertida frontera germano-polonesa? No, aquesta preocupació no tenia cap fonament.

Segona pregunta: es reuniria amb el dictador del Kremlin, Nikita Khruixtov, el papa? Joan XXIII buscava un apropament amb la Unió Soviètica perquè volia millorar la situació dels creients de l'altra banda del teló d'acer i vetllar per la pau mundial. En canvi, els serveis secrets es preocupaven per la solidesa del consens anticomunista i advertien de "certa confusió entre els catòlics".

Quan el gendre de Khruixtov, Alexei Adxubei, va anar a Roma per establir contactes amb el cap de tots els catòlics, el mateix germà de Reinhard Gehlen va posar-se en guàrdia. Va informar sobre les formes amb què Adxubei seia a taula ("espantoses"), va informar del seu consum d'acohol ("elevat") i de la conversa amb Joan (Durada: 18 minuts).

Al final, la cimera que tant temien no es va arribar a fer. Des de finals de 1962 augmentaven els indicis d'una malaltia del Sant Pare — segons les anàlisis a distància del servei secret de l'RFA, es tractava d'un tumor maligne "a l'estómac, a la pròstata o que potser s'estenia des de l'estómac fins a la pròstata". Joan XXIII va morir el dilluns de Pentecosta de l'any 1963 de càncer d'estómac. •

Traducció d'Anna Punsoda

quan parlaven. Aquí un fragment:

Papa: Tinc pensat nomenar-lo cardenal.

Slipy: Li pregaria que no ho fes, Excel·lentíssima Santedat. No sóc digne de rebre aquest honor tan alt...

Papa: I tant (*rient*). Seré el primer papa que nomeni cardenal un rus...

Slipy: Jo no sóc rus, sóc ucraïnès.

Papa: Volia dir el primer ciutadà de la Unió Soviètica...

Per als contemporanis el papa Joan XXIII (amb el lema "obrim finestres") ja era un gran reformador del segle XX. L'any 1962 va convocar el Concili Vaticà III, que va fer avançar l'Església catòlica pel camí de la modernitat de manera considerable. Va promoure l'obertura cap a altres esglésies, va liberalitzar el comandament de l'Església i va retornar un papat apartat de la realitat a aquest món: a ell no li havia de besar els peus ningú. L'any passat van canonitzar-lo.

El Temps

Nova
maqueta

Nous
opinants

Nou
format

Nou
Temps

Ja al teu
quiosc

Per fer-te
subscriber entra a
www.eltamps.cat

escriu-nos a
[subscripcions@
eltamps.cat](mailto:subscripcions@eltamps.cat)

o telefona al
902131025.

Us atendrem de
9.00 a 14.00 hores